

ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК: 351.85(477)

[https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-4\(16\)-167-178](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-4(16)-167-178)

Браніцька Тетяна Ромуальдівна,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти», 21100 м. Вінниця, вул. Грушевського, 13, м. Вінниця, Україна, тел. : 0677066322, e-mail: tatjanarom4@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4503-3140>

Кащенко Нінель Володимирівна,

аспірантка кафедри управління та адміністрування Комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти» 21100 м. Вінниця, вул. Грушевського, 13, тел.: 0674551102, e-mail: ninelvolodumirivna@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9178-205X>

Кухар Іван Григорович,

магістр кафедри управління та адміністрування Комунального вищого навчального закладу «Вінницька академія неперервної освіти» 21100 м. Вінниця, вул. Грушевського, 13, тел.: 0986696106, e-mail: ivankyhar777@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3581-3549>

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СПОСІБ КОМУНІКАЦІЇ В ІНТЕРЕСАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена культурній дипломатії, за допомогою якої наша держава зможе не тільки підвищити ефективність зовнішньої політики, а й підняти імідж власної країни; подолати упередженість щодо України; зміцнити міжнародний престиж держави. В статті висвітлено проблеми культурної дипломатії як способу комунікації в інтересах національної безпеки України; визначено її пріоритети, що мають стратегічне значення для національної безпеки держави, просування її інтересів у світі, соціально-культурного розвитку України; запропоновано кроки для оптимізації функціонування політики культурної дипломатії.

На основі аналізу вітчизняного та закордонного досвіду досліджено зміст поняття «публічна дипломатія», досліджено взаємозв'язок публічної дипломатії з іншими напрямками комунікативістики та кращі практики застосування нової інформаційно-комунікаційної технології «публічна дипломатія» як механізму реалізації комунікативних стратегій держав.

Робота ґрунтується на розумінні двох важливих завдань культурної дипломатії. На зовнішньому напрямі – забезпечення іміджу держави й успішності її міжнародної політики, та на внутрішньому – зміна парадигми культури та реформування культурної політики, від чого залежить зміст і якість культурного продукту. Тому в дослідженні приділено увагу зовнішньополітичному вимірові політики культурної

дипломатії та проблемі створення унікального культурного засобу для презентації країни за кордоном і здійснення комунікацій.

В українській культурній спільноті необхідно створити власну культурну історію відтворення глобального простору, нарративна історія, яка буде сприйнята різними аудиторіями. Працюючи над цим, важливо озвучувати найактуальніші для України повідомлення, враховуючи важливість ідей інформаційної відповідальності, патріотизму, громадянської солідарності, толерантності, волонтерства. Саме вони мають вплинути на оновлений образ України. Це позначиться на ідентичності наступного покоління українців та трансформується у бік відкритості, мобільності та динамічності.

Культурна дипломатія як інструмент «м'якої сили» визнається актуальним напрямком державної політики у зв'язку з необхідністю оперативно розв'язувати питання національної безпеки, позитивного міжнародного престижу, налагодження глобальних комунікацій.

Інституціалізація культурної дипломатії є умовою формування політики культурної дипломатії як системної та цілеспрямованої активності, яка впливатиме на питання національної безпеки та міжнародного іміджу, відкриє перспективи соціально-культурного, економічного розвитку держави, позитивно позначиться на внутрішній політичній стабільності, спроможності бачити та планувати майбутнє.

Ключові слова: культурна дипломатія; публічне управління; публічна дипломатія; культурна антропологія; інформаційно-комунікаційна технологія, комунікативна стратегія.

Branitska Tetiana Romualdivna,

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Psychological-Pedagogical Education and Social Sciences of the Vinnytsia Academy of Continuing Education, Municipal Higher Educational Institution «Vinnytsia Academy of Continuing Education» 21100 Vinnytsia, Hrushevskoho, 13, tel.: 0677066322, e-mail: tatjanarom4@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4503-3140>

Kashchenko Ninel Volodymyrivna,

graduate student of the Department of Management and Administration of the Municipal Higher Educational Institution «Vinnytsia Academy of Continuing Education» 21100 Vinnytsia, str. Hrushevskoho, 13, tel.: 0674551102, e-mail: ninelvolodumirivna@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9178-205X>

Kuhar Ivan Hryhorovych,

Master of the Department of Management and Administration of the Municipal Higher Educational Institution «Vinnytsia Academy of Continuing Education» 21100 Vinnytsia, vul. Hrushevskoho, 13, tel.: 0986696106, e-mail: ivankyhar777@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3581-3549>

CULTURAL DIPLOMACY AS A WAY OF COMMUNICATION IN THE INTERESTS OF UKRAINIAN NATIONAL SECURITY

Abstracts. The article is devoted to cultural diplomacy, with the help of which our state will be able not only to increase the effectiveness of foreign policy, but also to raise the image of its own country; to overcome prejudice against Ukraine; to strengthen

the international prestige of the state. The article highlights the problems of cultural diplomacy as a way of communication in the interests of national security of Ukraine; identified its priorities that are of strategic importance for the national security of the state, the promotion of its interests in the world, socio-cultural development of Ukraine; steps are proposed to optimize the functioning of cultural diplomacy policy.

Based on the analysis of domestic and foreign experience was defined a concept of «public diplomacy», researched a correlation between public diplomacy and other trends of Communications, and the best application practices of new information and communication technology «public diplomacy» as a mechanism for implementation of communication strategies.

The work is based on an understanding of two important tasks of cultural diplomacy. On the outside – ensuring the image of the state and the success of its international policy, and on the inside – changing the paradigm of culture and reforming cultural policy, which depends on the content and quality of cultural products. Therefore, the study focuses on both the foreign policy dimension of cultural diplomacy policy and the problem of creating unique cultural content for the presentation of the country abroad and communication.

The Ukrainian cultural community needs to create its own cultural narrative for «transmission» in the global space, a narrative that will be perceived by different audiences. Working on this, it is important to voice the most relevant messages for Ukraine, given the importance of the ideas of information responsibility, patriotism, civic solidarity, tolerance, volunteerism. It is they who must influence the renewed image of Ukraine. This, in turn, will affect the identity of the next generation of Ukrainians: it will be transformed towards openness, mobility and dynamism.

Cultural diplomacy as an instrument of «soft power» is recognized as an increasingly important area of public policy in connection with the need to promptly address issues of national security, a positive international image, the establishment of global communications.

Institutionalization of cultural diplomacy is a condition for the formation of cultural diplomacy policy as a systemic and purposeful activity, which, on the one hand, will affect national security and international image, and on the other – will open prospects for socio-cultural and economic development, have a positive impact on domestic political stability, ability to see and plan for the future.

Key words: cultural diplomacy; public administration; public diplomacy; cultural anthropology; information and communication technology, communication strategy.

Постановка проблеми. Проблема культурної дипломатії як стратегічної комунікації національної безпеки України є важливою складовою зовнішньої та внутрішньої політики держави та досі є мало вивченою науковцями та вченими. Для країн, що розвиваються й значно поступаються у могутності розвинутих країнам, публічна дипломатія може стати ефективним способом заявити про себе, зосередити увагу громадськості на важливих для них питаннях, підвищити авторитет і посилити вплив на внутрішні та міжнародні процеси. У вітчизняній науковій літературі означену проблему повністю не вирішено. Тому актуальність теми визначається передусім необхідністю комплексно дослідити історію виникнення поняття «публічна дипломатія» та становлення публічної дипломатії як інформаційно-комунікаційної технології. Наступним кроком має стати дослідження міжнародного досвіду застосування публічної дипломатії в процесі створення позитивного престижу держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу статті покладено наукові праці вітчизняних та закордонних науковців у галузі політології, дипломатії, комунікативістики та іміджології. Зокрема, враховано висновки науковців щодо визначення поняття публічної дипломатії (Дж.Най, Е.Джуліон, В.Сеїдов, Є.А.Макаренко, О.П.Кучмій, П.Пехлеві), складових технологій публічної дипломатії (Дж. Браун, Є.А.Макаренко, О.П.Кучмій, К.Росс), співвідношення публічної дипломатії та інших напрямів комунікативістики (У.Нілс, У.Остік, Дж.Груніг, Ч.Вольф, Б.Росен), представників

культурної антропології (Франц Боас, Бенедикт Рут, Маргарет Мід, Броніслав Малиновський, Джеймс Фрейзер, Альфред Редкліф-Браун, Едвард Тайлор, Марсель Мосс, Люсьєн Леві-Брюль та Клод Леві-Стросс).

Визначення завдання: визначити зміст поняття «публічна дипломатія», дослідити взаємозв'язок публічної дипломатії з іншими напрямками комунікативістики та кращих практик застосування нової інформаційно-комунікаційної технології «публічна дипломатія» як механізму реалізації комунікативних стратегій держав.

Виклад основного матеріалу. Рішучість, з якою українці здобули волю та домоглися докорінних змін, сколихнула міжнародне суспільство та привернуло увагу до України. На разі від українського суспільства сподіваються послідовності та незламності на обраному шляху, реалізації реформ всередині країни, які мають компенсуватися відкритістю та активністю у міжнародному спілкуванні.

Одним із проявів такої позиції держави нині виступає політика культурної дипломатії. Адже вона володіє неабияким діапазоном можливостей мати вплив на проблеми національної безпеки, створення міжнародного престижу країни, заохочення розвитку культури та економіки, збереження національної ідентичності, удосконалення системи демократичних цінностей тощо.

Культурна дипломатія – це спрямованість дій, що базується на обмінних ідеями, цінностями, традиціями та іншими сторонами культури чи ідентичності. Культурна дипломатія скерована на здобуття зв'язків, покращення соціокультурного співробітництва та

поширення національних інтересів на зовнішній арені [1, с.154].

Стратегічні комунікації визначено у Воєнній доктрині України в редакції 2015 року як спрямоване на необхідне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави [2, с.23].

Культурна антропология – наука про культуру як комплекс матеріальних об'єктів, ідей, цінностей, уявлень і моделей поведінки у всіх формах її прояву і на всіх історичних етапах розвитку. В скороченому розумінні культурна антропология займається вивченням поведінки людини та результатів її практичної діяльності.

Головний спектр державних суб'єктів, які залучені в реалізації стратегічних комунікацій на загальнодержавному рівні, становлять профільні центральні органи виконавчої влади: з питань державної інформаційної політики – Міністерство інформаційної політики України; з питань військової оборони держави – Міністерство оборони України; з питань зовнішньої політики – Міністерство закордонних справ України; а також структури розвідувального та контррозвідувального товариства, що відповідають за інформаційні та психологічні операції.

Звичайно, вся зовнішньополітична складова відноситься до цільових аудиторій стратегічного впливу покладається на Міністерство закордонних справ та весь наявний у державі інструментарій зовнішньополітичного становища. Водночас сьогодні цей інструментарій ширший, ніж діяльність

зовнішньополітичного відомства держави. Одним з інструментів, який все активніше застосовують держави для оптимізації своєї зовнішньополітичної діяльності, є публічна дипломатія, яку Верховний представник Європейського Союзу з питань закордонних справ Ф. Могеріні назвала «інтегральною частиною зовнішньої політики» [3, с.115].

До ключових інструментів культурної дипломатії зараховують:

- програми освітніх обмінів (для вчених, науковців, аспірантів та студентів);
- організація внутрішнього та зовнішнього туризму;
- програми відвідання країни іноземними послами;
- популяризація мови держави у світі та сприяння вивченню цієї мови іноземними аудиторіями;
- поширення знань про державу, її культуру, а також проведення культурних заходів та обмінів (у тому числі переклад та поширення книг національних видавців);
- забезпечення широкого спектра мовлення (радіо, телебачення, мережа Інтернет) для закордонних аудиторій;
- популяризація та поширення національної кухні в Європі та світі;
- популяризація сучасної музики українських груп та виконавців, народної музики та фольклору;
- створення легкого доступу іноземним громадянам до інформації про історію, звичаї та традиції України;
- організація представлення України на міжнародних виставках та форумах, літературних вечорах та інших художніх заходах;

- висвітлення України як держави високих спортивних та культурних досягнень;

- брендинг всіх культурних здобутків українців та тих, що були знайдені на території сучасної України як українських;

- відстоювання інтересів України в міжнародних суперечках у сфері культури.

Однак, у межах культурної дипломатії розвиваються й інші тематичні напрями, які часто набувають самостійного змісту та власного виміру досліджень. Яскравим прикладом такого напрямку є культурна антропология.

Традиційно виділяють три ключові характеристики культурної дипломатії: широта, тобто охоплення залучених заходів, ненасильство та непомітність. Однак сьогодні для дослідників залишається відкритим запитання: якою мірою культура України пов'язана з культурною дипломатією та яким є враження від діяльності міжнародної культурної дипломатії загалом.

Крім того, так само не повною мірою визначено взаємозв'язок між культурною та публічною дипломатією. Сьогодні культурна дипломатія частіше за все сприймається як складова публічної дипломатії, в тому числі така практика існує в Україні. Наприклад: «Україна як бренд» Ольги Жук і «Нова культурна дипломатія» у МЗС [4, с. 22].

Порівняльні дослідження показують, що культурна дипломатія є одночасно новітнім та стародавнім терміном у світі дипломатії. Це пояснюється тим, що, з одного боку, перші приклади культурної дипломатії можна знайти ще у відносинах держав у другому-третьому тисячоліттях до нашої ери, а з іншого – як самостійне

явище її почали досліджувати лише після Другої світової війни [5, с. 324].

Водночас коли йдеться про цілеспрямовану практику застосування «культури» для досягнення зовнішньополітичних цілей, відомі дослідники такі як К. Гамільтон та Р. Лангхорн пропонують звернутись до діяльності місіонерів середньовічної Візантії, які поширювали не лише релігійні доктрини, а й погляди на світ загалом, певні ідеї, вірування та порядки.

Вважається, що в сучасній історії першою до практики цілеспрямованого використання культурної дипломатії звернулась Франція. Завдяки зусиллям французького дипломата П. Кабмона було утворено Французький Інститут з філіалом у Барселоні, який мав на меті просування французької мови, а під час Першої світової війни у структурі МЗС Франції з'явилися аташе з культури, а трохи пізніше – окремий Директорат з культурних відносин [6, с. 245].

Як вже зазначалося, системні дослідження у сфері «культурної дипломатії» почали з'являтися лише після Другої світової війни. Тоді дослідники визначали культурну дипломатію як «досягнення цілей зовнішньої політики через культурну комунікацію чи інші дипломатичні активності, пов'язані з культурою» [7, с. 135].

Однак дослідник у сфері культурної дипломатії Е. Пажтінка [11, с. 152] зазначає, що культурна дипломатія в роки холодної війни реалізовувалась Інформаційною агенцією США. Науковець акцентує увагу на тому, що поняття «публічна дипломатія» все ж ширше за поняття «культурна дипломатія», оскільки, публічна дипломатія охоплює цілу низку заходів, які не підпадають

під зону відповідальності культурної дипломатії. Такий підхід загалом є традиційним у дослідників культурної дипломатії, але тоді виникає запитання, яке потребує подальших досліджень, які ще елементи публічної дипломатії існують, крім культурної.

Стан міністерства культури досліджує не вирішену проблему ставлення людей до культури в нашій країні. Культура фінансується за принципом залишковості коштів. З іншого боку, коли вони таки до Міністерства культури доходять, то відразу потрапляють в корупційні схеми. Ніхто не розуміє, що насправді через культуру можна провести реформи набагато швидше, ніж навіть через освіту. Освіта – це дуже повільний та консервативний процес, тоді коли культура діє безпосередньо на емоцію, що гарно запам'ятовується.

Ось, наприклад, яскравий приклад того, як культура впливає на реформи. У мега містах існує проблема зі встановленням пам'ятників, пам'ятних знаків, меморіальних дощечок, що дуже агресивно втручається в історичну та архітектурну сферу. Проблема в тому, що немає процедури встановлення таких речей – прозорої, конкурсної, відбіркової. Люди фактично не беруть в цьому участі, але ж мова йде про публічний простір, а він належить громаді. Врешті-решт, ситуація з пам'ятниками дійшла до такої межі, коли за короткий термін з'явився пам'ятник Кульчицькому, який з власної ініціативи зробив спонсор у подарунок для громади міста.

Створення стратегії розвитку великого міста вже давно є нагальною проблемою. Взагалі є сорок вісім різних стратегій, з них одна працює – страте-

гія конкурентоспроможності, яка акцентує увагу на туризмі та ІТ-технологіях [8, с. 245].

В деяких стратегіях немає місця культурі. Так туризм розвинувся до такого рівня, що він має розбіжність з культурними цінностями. Він експлуатує культуру, починаючи від пам'яток і закінчуючи людським капіталом, але нічого нового не додає. Виходить, що розвивається лише центр міста, а на околицях взагалі нічого не відбувається. Отже, потрібна стратегія, яку ніхто, крім нас, не зможе написати.

Сьогодні можна відчути настрій негативно настроєних людей з приводу того, що відбувається в суспільстві, але деякі позитивні зміни є після Майдану. Люди повірили в те, що вони можуть зробити щось власними руками та буде відмінний результат. Яскравим прикладом є греко-католицька громада у Львові, яка зіштовхнулася зі справжньою полікультурністю, не з книжковою, про яку всі говорять: мовляв, ми добре жили з поляками, євреями, німцями. Такої полікультурності вже не існує, натомість в місто приїхали жити кримські татари, в яких інша релігія, яка вимагає будівництво мечетей. В них є діти, які підуть до школи та будуть взаємодіяти з нашими дітьми, а вчителі мають при цьому вміти культурно розв'язувати конфлікти, які можуть виникнути. Наразі в Україні здійснюються окремі кроки щодо підтримки публічної та культурної дипломатії на загальнодержавному рівні. В Міністерстві закордонних справ України вперше в історії відомства створено Управління публічної дипломатії, у структурі якого є спеціальний підрозділ з культурної дипломатії. Це стало важливим

кроком для зміцнення можливостей України у сфері стратегічних комунікацій. Водночас експерти констатують, що для повноцінної реалізації заходів у цій сфері потрібна додаткова увага держави та створення специфічних інституцій культурної дипломатії. Проблематика культурної дипломатії наголошує на ключових факторах, які істотно впливають на ефективність діяльності таких інституцій, за умови, що є чітка та зрозуміла державна фінансова підтримка:

- підпорядкованість зовнішньополітичному відомству держави;
- популяризація мови та надання послуг з її вивчення;
- ретрансляція цінностей – українських і загальноєвропейських;
- відповідність культурним запитам країни перебування;
- налагодження довготривалих зв'язків та розвиток продуктивного партнерства;
- підтримка сучасної культури та мистецтва;
- мережева структура;
- підтримка літературних проєктів та книговидання.

Діяльність інститутів культурної дипломатії передбачає вихід за межі дипломатичних заходів, підтримку гастрольної діяльності, сприяння розвитку різноманітних напрямів культури та мистецтва, таких як: кінематограф, театр, візуальне мистецтво, музика, архітектура та урбанізм, музейна справа.

Функціонування таких установ потребує спеціалістів з культурної дипломатії як для державного сектору, так і для приватного й громадського. Мова йде про фахівців, які здатні в усій повноті розуміти цілі та завдан-

ня культурної дипломатії, організувати роботу відповідних установ, формувати їхню стратегічну політику та розуміти роль культурної дипломатії у загальній системі стратегічних комунікацій держави.

Підготовка таких фахівців має стати пріоритетом для українських ВНЗ, які готують кадри безпосередньо для сфери культури, де цей напрям може бути ініційований та набути практичного виміру. Наприклад: Київський національний університет культури та мистецтв, Національна академія керівних кадрів культури та мистецтв, тощо. Тому ми рекомендуємо ініціювати створення єдиного спеціалізованого курсу Культурної дипломатії для навчальних закладів України із залученням представників різних українських громад світу.

Вивчення досвіду європейських інституцій культурної дипломатії таких як: Британська Рада, Французький Інститут, Польський Інститут, Інститут Гете, Чеський центр вказує на особливості їх діяльності. Умовою їх функціонування є: всебічна державна підтримка; підпорядкованість міністерствам закордонних справ; наявність мережевої структури функціонування; промоція мови та надання послуг з її вивчення. Їх діяльність передбачає не лише іміджеві заходи, а й вплив на формування культурного контенту: підтримка літературних проєктів та книговидання як один із пріоритетних напрямів їх роботи, підтримка сучасної культури і мистецтва, налагодження довготривалого партнерства та реалізація колабораційних проєктів. Отже, основним змістом діяльності європейських інституцій культурної дипломатії є сприяння

розвитку культури та міжкультурних комунікацій.

Аналіз міжнародної присутності української культури показує перспективність розбудови горизонтальних зв'язків між її суб'єктами. Одним із них є культурно-інформаційні центри при дипломатичних установах. У зв'язку з перспективами впровадження політики культурної дипломатії стоїть питання переформатування їх діяльності. Робота цих установ повинна бути оптимізована за рахунок мотивованих та зацікавлених кадрів.

Іншим вагомим суб'єктом як іміджевої політики, так і промоції культури України є українські експатріанти – громади української діаспори і активісти нової хвилі волонтерської підтримки подій, пов'язаних із Революцією Гідності та військовими діями на Сході України. Реальними завданнями, що постають перед державою у зв'язку з необхідністю залучення експатріантів є створення платформи для дискусії, ініціювання та координація спільних проєктів з культурної дипломатії, налагодження бізнес-зв'язків з впливовими у політичному та діловому світі клубами. Доцільним є залучення українських наукових осередків, зокрема, кафедр українознавства у найбільших університетах світу. Вони являють собою добре розгалужену мережу культурних установ України за кордоном. Співпраця з експатріантами, з українськими громадами та активістами мережі «Global Ukraine» має бути одним із пріоритетів публічної та культурної дипломатії України.

Розгляд трьох кейсів культурної присутності України за кордоном: виставка Пінзеля у Луврі в 2012 році; участь України у Франкфуртському

книжковому форумі у 2015 році; створення Українського інституту у Швеції – дозволяє резюмувати, що високий результат просування та розвитку української культури можливий лише в разі залучення багатьох агентів культурної дипломатії таких як: Міністерства закордонних справ та Міністерства культури України, незалежних митців та експертної спільноти, волонтерів, глобальних українців-експатріантів.

Український Інститут є національним проєктом на майбутнє. Нині держава не готова до створення Українського Інституту як інституції з ефективною діяльністю. Нерозуміння Міністерством культури місії цієї інституції є відображенням відсутності розуміння місії культури в цілому, неготовності до змін у системі державного управління. Основними проблемами процесу його створення є: відсутність синергії органів влади; нерозуміння, як буде використано ресурс культурно-інформаційних центрів; імітація залучення експертного середовища та громадськості до підготовки супровідних документів; нефакховість підготовленого документу «Концепція створення Українського інституту», некоректність його назви; відсутність бізнес-моделі інституції та аналітичної бази.

Процес створення Українського Інституту варто розглядати як важливий етап адвокації культури, зміни ставлення до неї з боку держави і суспільства. Очікуваним результатом складного і тривалого процесу інституалізації української культурної дипломатії, окрім запуску Українського Інституту, є створення платформи інституцій, яка забезпечить послідовну і системну роботу з продукування су-

часного образу України, цікавого для потенційних партнерів, трансляції українських меседжів світові, розбудови культурних комунікацій.

Гострим є питання якості контенту, яким Україна буде представлена в міжнародних культурних комунікаціях. Серед пріоритетів його формування такі напрямки, як книговидання і переклади, сприяння розвитку сучасного мистецтва та культурних індустрій. Актуальним завданням формування якісного контенту є вихід за межі популяризації культури та зосередження на промоційній складовій, налагодженню комунікацій, підтримці культурного розмаїття. Одним із визначальних напрямів культурної дипломатії є розвиток її внутрішнього вектору, який впливає і на формування внутрішньополітичного діалогу і на комунікації регіонів з міжнародними відповідниками за кордоном.

Висновок. Культурна дипломатія є ефективним інструментом формування престижу країни у світі, впливовим засобом для забезпечення національної безпеки та оборони, стимулювання попиту на національний культурний продукт за кордоном, забезпечення розвитку багатьох сфер українського суспільства, створення додаткового каналу притоку інвестицій за кордону, підвищення впливу та результативності від проведення інформаційно-психологічних та спеціальних операцій, а також протидії інформаційно-психологічним операціям націленим на Україну збільшення зовнішнього та внутрішнього туризму, підняття авторитету української влади в очах українців та іноземців, чинником пришвидшення прийнят-

тя України як європейської держави з високим культурним розвитком.

Однак сьогодні відсутня послідовна позиція держави щодо впровадження політики культурної дипломатії, їй бракує інструментарію, стратегії та інституційних засад. Це ставить перед державою відповідні завдання. Водночас можна констатувати, що запит на політику культурної дипломатії вже сформовано, як і горизонталь для її впровадження.

Стратегічні комунікації сьогодні є одним з головних напрямків впливу нашої держави для досягнення та захисту національних інтересів та протидії інформаційно-психологічним операціям спрямованих на Україну. Культурна дипломатія відіграє в цьому процесі важливу роль, забезпечуючи не лише роботу із зовнішніми цільовими аудиторіями, а й залучаючи творчу громадськість до процесу вироблення адекватного стратегічного контенту. Водночас все ще не дослідженим залишається взаємозв'язок між публічною та культурною дипломатією, що є важливою методологічною проблемою, розв'язання якої може мати конкретний практичний нормативно-правовий вимір.

Отже, культурна дипломатія стала вишуканий початок комплексу цілеспрямованих дій спрямованих на здійснення обміну ідеями, інформацією, цінностями, традиціями, віруваннями та іншими аспектами культури, з метою сприяння міжкультурному взаєморозумінню. Проаналізовано позитивні зрушення та зміни в механізмах реалізації культурної дипломатії України: поширення власної мови та сприяння її вивченню за кордоном; охорона та збереження культурних надбань; про-

паганда різноманітних досягнень країн; навіювання цінностей дипломатичної культури; багатогранність внеску інших культур і цивілізацій; культурне розмаїття європейського суспільства. Культурна дипломатія як інструмент публічного управління на далі сприяє широким можливостям інтеграції на користь сучасної європейської держави – України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Короткий енциклопедичний словник з культури. – К. : Україна, 2003. – ISBN 966-524-105-2. Історія мистецтв : навч. посіб. / О. Л. Шевнюк. – Київ : Освіта України, 2015. – С. 451

2. Дубов Д. В. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації / Д. В. Дубов // Київ: Стратегічні пріоритети, 2016. – № 4. – С. 9–23.

3. Акуленко, В. І. (2010). Двосторонні договірні відносини України в сфері охорони і повернення культурних цінностей / В. І. Акуленко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право (вип. 8). с. 112.

4. Жук О. І. (2017). Культурна дипломатія: вікно чи шпарина можливостей / О. Жук // Агора. – вип.18. с. 22.

5. Луцишин Г. , Гончарук А. (2017). Особливості розвитку культурної дипломатії України в сучасних умовах / Г. Луцишин, А. Гончарук // Humanitarian Vision. – Т. 3. – №1. Львів: Видавництво Львівської Політехніки. с. 27–28.

6. Ожеван М. А. Глобальна війна стратегічних наративів: виклики та ризики для України / М. А. Ожеван // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 4. – С. 30–40.

7. Петров В. В. Щодо становлення системи стратегічних комунікацій органів державної влади у контексті розвитку відносин з НАТО / В. В. Петров // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 4. – С. 24–29.

8. Помаза-Пономаренко А. Л. Стратегія як засіб стабільного розвитку України / А. Помаза-Пономаренко // International Scientific Journal, 2015.– № 7.

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Военної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>. – Назва з екрана.

10. Розумна О. П. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи: аналіт. доп. [Електронний ресурс] / О. П. Розумна // Національний інститут стратегічних досліджень. – 2016. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl-26841.pdf. – Назва з екрана.

REFERENCES:

1. Shevnyuk, O.L. (2003). *A short encyclopedic dictionary of culture [A short encyclopedic dictionary of culture]*. Kyiv: Education of Ukraine, 451 [in Ukrainian].

2. Dubov, D. V. (2016). *Stratehichni komunikacii: problemy konceptualizacii ta praktichnoi realizacii [Strategic communications: problems and practical conceptualization]*. Kyiv: Strategic priorities, no. 4, pp. 9–23 [in Ukrainian].

3. Akulenko, V. I. (2010). *Dvoctoronni dohovirni vidnosyny Ukrainy v sferi okhorony i povnennya kul'turnykh tsinnoctey [Bilateral treaty relations of Ukraine in the field of protection and return of cultural values]*. Naukovyy chascopyc NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 18: Ekonomika i pravo (vyp. 8). s. 112. [in Ukrainian].

4. Zhuk, O. I. (2017). *Kul'turna dyplomatiya: vikno chy shparyna mozhlyvoctey [Cultural diplomacy: a window or a bunch of opportunities]*. Ahora. – vyp.18. s. 22. [in Ukrainian].

5. Lutsyshyn H. , Honcharuk A. (2017). *Ocoblyvocti rozvytku kul'turnoyi dyplomacii Ukrainy v suchasnykh umovakh [Peculiarities of development of cultural diplomacy of Ukraine in current conditions]*

ties of the development of cultural diplomacy of Ukraine in modern conditions]. Humanitarian Vision. – T. 3. – №1. L'viv: Vydavnytstvo L'vivc'koyi Politekhniky. s. 27–28. [in Ukrainian].

6. Ozhevan, M. A. (2016). *Hlobalna viina stratehichnykh naratyviv: vyklyky ta ryzyky dlia Ukrainy [The Global War of Strategic Narratives: Challenges and Risks for Ukraine]*. Stratehichni priorytety – Strategic priorities, no. 4, pp. 30–40 [in Ukrainian].

7. Petrov, V. V. (2016). *Shhodo stanovleniya systemy stratehichnykh komunikacij orhaniv derzhavnoyi vlady u konteksti rozvytku vidnosyn z NATO [Regarding the establishment of the system of strategic communications of public authorities in the context of relations with NATO]*. Stratehichni priorytety. – Strategic priorities, no. 4, pp. 24–29 [in Ukrainian].

8. Pomaza-Ponomarenko A. L. *Stratehiya yak zasib stabil'noho rozvytku Ukrainy [Strategy as a means of stable development of Ukraine J]*. International Scientific Journal, 2015.– № 7. – [in Ukrainian].

9. *Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.09.2015 no. 555/2015*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/2015> [in Ukrainian].

10. Rozumna, O. P. (2016). *Kulturna diplomatiya Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy: analitychna dopovid [Cultural diplomacy Ukraine: state, problems and prospects analytical report]*. National Institute for Strategic Studies. Retrieved from http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl-26841.pdf [in Ukrainian].